

**ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN
INVENTARISEREND VELDONDERZOEK (IVO) -
VERKENNENDE FASE STEPELERSVELD
HAAKSBERGEN**

GEMEENTE HAAKSBERGEN

16 november 2011
075847494:0.1 - Vrijgegeven
110301.001599.0800

Inhoud

Samenvatting	2
1 Inleiding en onderzoekskader	4
1.1 Aanleiding onderzoek	4
1.2 Onderzoekslocatie	4
1.2.1 Afbakening plangebied	4
1.2.2 Huidige situatie en toekomstig gebruik	5
1.2.3 Onderzoeksdoel	6
2 Bureauonderzoek	7
2.1 Onderzoeksmethodiek	7
2.2 Archeologisch onderzoek	7
2.3 Gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart	8
2.4 Geomorfologie	8
2.5 Bodemkaart	9
2.6 Historie	10
2.7 Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)	11
2.8 Waarnemingen, AMK-terreinen, vondstmeldingen en onderzoeksmeldingen	12
3 Conclusies, verwachting en aanbevelingen	13
3.1 Conclusies	13
3.2 Verwachting	13
4 Veldonderzoek	15
4.1 Opzet	15
4.2 Resultaten zuidwestelijk onderzoeksgebied (plaggendek)	15
4.3 Interpretaties zuidwestelijk onderzoeksgebied (plaggendek)	15
4.4 Aanbevelingen	16
Bijlage 1 Boorpuntenkaart	17
Bijlage 2 Boorstaten	18
Colofon	19

Samenvatting

Aanleiding voor het onderzoek vormt de geplande ontwikkeling van een bedrijventerrein. De bodemversturende activiteiten die gepaard gaan met de geplande ontwikkeling, kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verstoren.

Het gebied kent zeer weinig archeologische vindplaatsen. In het verre verleden werd het hele plangebied waarschijnlijk doorsneden door een aantal kleine waterloopjes. Het bodemtype en de geomorfologie van het gebied wijzen uit dat het plangebied vochtig was en daardoor niet bijzonder geschikt voor landbouw en bewoning. Dit beeld wordt bevestigd door de geraadpleegde oude kaarten, waaruit blijkt dat het gebied tot ongeveer 1900 vrijwel onontgonnen en onbewoond was. Slechts een aantal onverharde wegen leidden door het plangebied.

Op twee locaties in het plangebied worden archeologische waarden verwacht. Dit betreft een dekzandrug in het noordoostelijke deel van het plangebied en een dekzandkop met een plaggendek in het zuidwestelijke deel van het plangebied.

Vanwege het ontbreken van bekende archeologische vindplaatsen is het moeilijk een specifieke verwachting van de beide plangebieden aan te geven. In het algemeen zijn hoger gelegen delen, zeker in een moerassig gebied in de nabijheid van beken, favoriete vestigingslocaties geweest van jagers/verzamelaars (laat-paleolithicum – vroeg-neolithicum). Resten uit deze perioden kunnen dan ook op beide onderzoeklocaties worden verwacht. Het gaat daarbij meestal om bewerkt vuursteen en houtskoolconcentraties, die zich meestal vlak onder het maaiveld of eventuele bouwvoor bevinden. Aangezien deze resten vlak onder het maaiveld voorkomen, staan ze bloot aan moderne landbouwingrepen (mestinjectie/ploegen) waardoor met verstoring is te rekenen.

Ook landbouwers (vanaf het midden-neolithicum tot in de nieuwe tijd) kunnen worden verwacht, al zijn er geen aanwijzingen dat de onderzoeksgebieden in de nieuwe tijd als zodanig in gebruik waren. Het ontbreken van een plaggendek is niet per se een indicatie dat het terrein nooit als bouwland gebruikt is; er zijn ook andere manieren om de bodemvruchtbaarheid op peil te houden. Resten van bewoning uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd worden niet verwacht. Aan te treffen resten bestaan uit aardewerk, houtskool en eventuele grondsporen (paalkuilen, greppels en dergelijke). Ook deze bevinden zich vlak onder het maaiveld of bouwvoor. Grondsporen kunnen echter nog tot op grote diepte worden aangetroffen.

Voor de dekzandrug in het noordoosten van het plangebied was geen betredingstoestemming. Dit deel is daarom niet meegenomen in het veldonderzoek. Op het deel met het plaggendek zijn 10 boringen gezet. De aanwezigheid van een dekzandrug kon worden beaamd; een plaggendek is evenwel niet aangetroffen.

De boringen tonen een bodemprofiel bestaande uit een bouwvoor van ongeveer 20 cm, meestal gevolgd door de C-horizont van matig fijn, matig siltig, licht geel zand. Soms is een restant van een moerige laag aangetroffen. Sporen van een (verharde) weg over de dekzandrug zijn evenmin aangetroffen.

De overgang van de bouwvoor naar de C-horizont wijst erop dat de dekzandrug in de vorige eeuw waarschijnlijk deels geëgaliseerd is, ondanks dat deze nog als verhoging in het landschap zichtbaar is; het vrijgekomen zand kan daarbij gebruikt zijn voor bodemverbetering van het omliggende, oorspronkelijk drassige terrein dat de dekzandrug in het verleden omringde. De moerige restlaag in een aantal boringen zijn restanten van het oorspronkelijk aanwezige veen aan de flanken van de dekzandrug. Elders is dit veen opgegaan in de bouwvoor en/of door inklinking verdwenen. Aangezien de oorspronkelijke top van de dekzandrug is verdwenen, zijn hier geen archeologische resten meer te verwachten.

Voor wat betreft het onderzoeksgebied met het veronderstelde plaggendek wordt aanbevolen dit gebied vrij te stellen van archeologisch onderzoek. Er zijn geen redenen aan te nemen dat hier een plaggendek heeft gelegen en de aanwijzing als zodanig op de gemeentelijke verwachtingskaart berust waarschijnlijk op een misverstand. Het noordoostelijke onderzoeksgebied (dekzandrug) dient alsnog door middel van een IVO-verkennend te worden onderzocht.

De implementaties van deze aanbeveling is afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag, de gemeente Haaksbergen, hierin vertegenwoordigd door drs. J.A.M. Oude Rengerink, regio-archeoloog van Het Oversticht. Wanneer bij de uitvoering onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij het bevoegd gezag, de gemeente Haaksbergen.

Deze meldingsplicht is conform art. 53 Monumentenwet 1988: *Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij Onze minister. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.*

HOOFDSTUK 1

Inleiding en onderzoekskader

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

Aanleiding voor het onderzoek vormt de geplande ontwikkeling van een bedrijventerrein. De bodemverstorende activiteiten die gepaard gaan met de geplande ontwikkeling, kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verstoren. Dit onderzoek heeft tot doel deze archeologische waarden op te sporen. Opdrachtgever is de gemeente Haaksbergen.

1.2 ONDERZOEKSLOCATIE

1.2.1 AFBAKENING PLANGEBIED

Het plangebied vormt het gebied waarin de geplande ingrepen zullen plaatsvinden (zie tabel 1.1 en 1.2 en afbeelding 1.1). Het plangebied wordt omsloten door de Hengelsestraat, de Hazenweg en de Stepelerveldweg en is circa 21,5 ha groot. Voor het bureauonderzoek zal, voor zover van belang voor een beter begrip van de archeologie in het plangebied, een bredere zone worden bestudeerd; het studiegebied. In dit geval is gekozen voor een studiegebied met een straal van ruwweg 1 km rondom het plangebied. Binnen het plangebied liggen twee gebieden die onderzocht zijn door middel van verkennend booronderzoek; deze twee gebieden vormen de onderzoeksgebieden.

Tabel 1.1

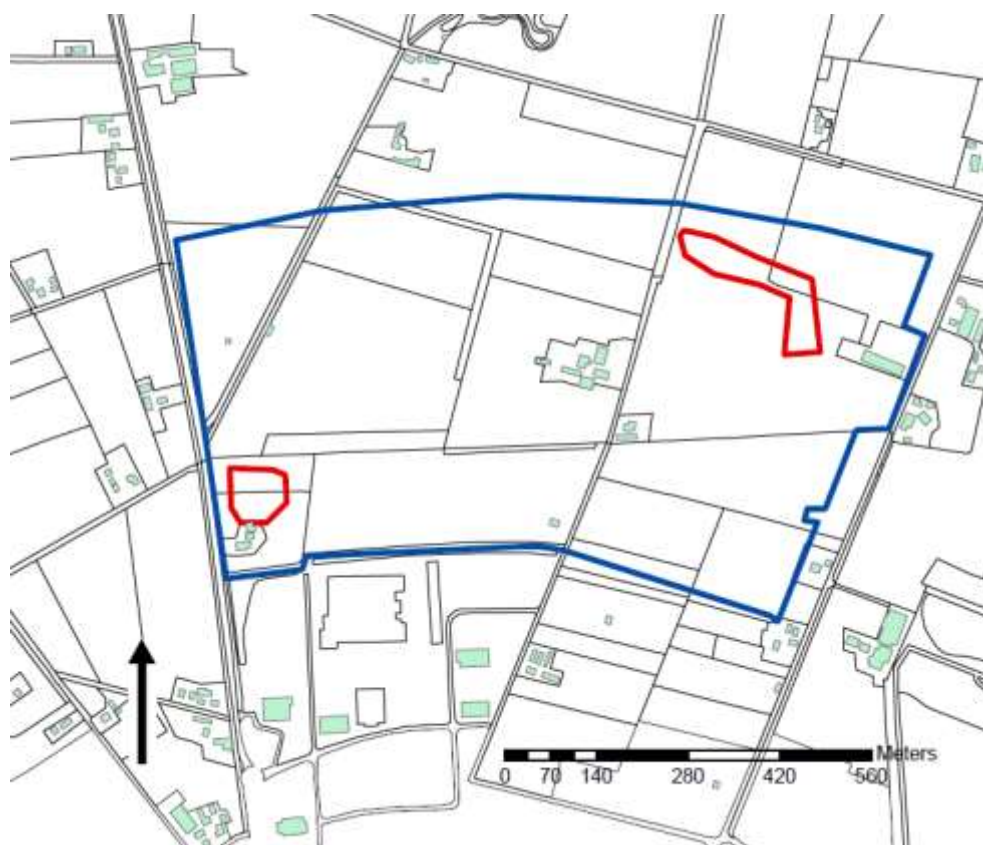
Objectgegevens

Objectgegevens plangebied	
ARCADIS projectnummer	110301.001599
Projectnaam	Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO) – verkennende fase Haaksbergen Stepelerveld
Plaats	Haaksbergen
Toponiem	Stepelerveld
Gemeente	Haaksbergen
Provincie	Overijssel
Kaartblad	34E
Oppervlakte onderzoeksgebied	dekzandrug: ca. 1, 3 ha plaggendek: ca. 1 ha
Onderzoeksmelding	43672
Onderzoeken (gereedmelding)	38695
Huidig gebruik	grasland
Archeoregio	3, Overijssels-Gelderse zandgebied

Bevoegd gezag	namens de gemeente Haaksbergen: het Oversticht, drs. J.A.M. Oude Rengerink
Uitvoeringsperiode onderzoek	oktober – november, 2011
Contactpersonen ARCADIS - projectleiding - archeologisch inhoudelijk	N. Spiegelenberg E.W. Brouwer
Beheerde en plaats documentatie	ARCADIS Nederland BV, locatie Apeldoorn Na deponering: Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Overijssel te Deventer

Tabel 1.2RD-coördinaten
onderzoeklocaties

Centrumcoördinaten onderzoeksgebied	X-coördinaat	Y-coördinaat
dekzandrug	248500	466690
plaggendek	247600	466325

Afbeelding 1.1 Begrenzing plangebied
(blauw) en begrenzing
onderzoeksgebieden
(rood).

1.2.2

HUIDIGE SITUATIE EN TOEKOMSTIG GEBRUIK

Momenteel is het grootste deel van het plangebied in gebruik als grasland. Een deel is in gebruik als bouwland en er zijn enkele percelen met bebouwing op het terrein. De te onderzoeken gebieden (rood omlijnd) zijn overwegend in gebruik als grasland. Een klein deel van het oostelijke onderzoeksgebied is in gebruik als bouwland.

Het plangebied zal in de toekomst bebouwd worden met bedrijfspanden om dienst te doen als bedrijventerrein. De bouw van nieuwe bedrijven en de daarbij behorende voorzieningen en infrastructuur gaat gepaard met egalisering van het terrein, de aanleg van riolering, kabels en funderingen. Hierdoor zal de bodem verstoord worden tot een diepte van 1 – 2 meter.

1.2.3

ONDERZOEKSDOEL

Het doel van deze bureaustudie is om tot een verwachtingsmodel te komen aangaande de aard en locatie van eventueel aanwezige archeologische waarden. Op basis van de onderzoeksresultaten worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan voor eventueel vervolgonderzoek.

HOOFDSTUK 2 Bureauonderzoek

2.1

ONDERZOEKSMETHODIEK

In het kader van het bureauonderzoek zijn diverse bronnen geraadpleegd. De belangrijkste categorieën zijn historische, geologische, geomorfologische en bodemkundige bronnen, alsmede de gemeentelijke verwachtingskaart, (digitale) databestanden zoals de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en het ARCHEologisch Informatie Systeem II (Archis II).

Archis II is beschikbaar gesteld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) te Amersfoort. Archis II is het centrale databestand dat in Nederland het meest compleet voorhanden zijnde bestand inzake archeologische vondsten (waarnemingen) en monumenten is. Alle bekende behoudenswaardige terreinen/ monumenten in Nederland zijn weergegeven op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK). De AMK onderscheidt terreinen van archeologische, hoge archeologische en zeer hoge archeologische waarde al dan niet beschermd.

2.2

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Voor de verschillende archeologische perioden, zie tabel 2.1.

Tabel 2.1

Tabel met archeologische perioden. Bron: ABR

Periode	Begin	Einde
nieuwe tijd	1.500	heden
late middeleeuwen	1.050	1.500
vroege middeleeuwen	450	1.050
Romeinse tijd	12 v. Chr.	450
late ijzertijd	250 v. Chr.	12 v. Chr.
midden ijzertijd	500 v. Chr.	250 v. Chr.
vroege ijzertijd	800 v. Chr.	500 v. Chr.
late bronstijd	1.100 v. Chr.	800 v. Chr.
midden bronstijd	1.800 v. Chr.	1.100 v. Chr.
vroege bronstijd	2.000 v. Chr.	1.800 v. Chr.
laat neolithicum	2.850 v. Chr.	2.000 v. Chr.
midden neolithicum	4.200 v. Chr.	2.850 v. Chr.
vroeg neolithicum	5.300 v. Chr.	4.200 v. Chr.
mesolithicum	8.800 v. Chr.	4.900 v. Chr.
laat paleolithicum	35.000 v. Chr.	8.800 v. Chr.

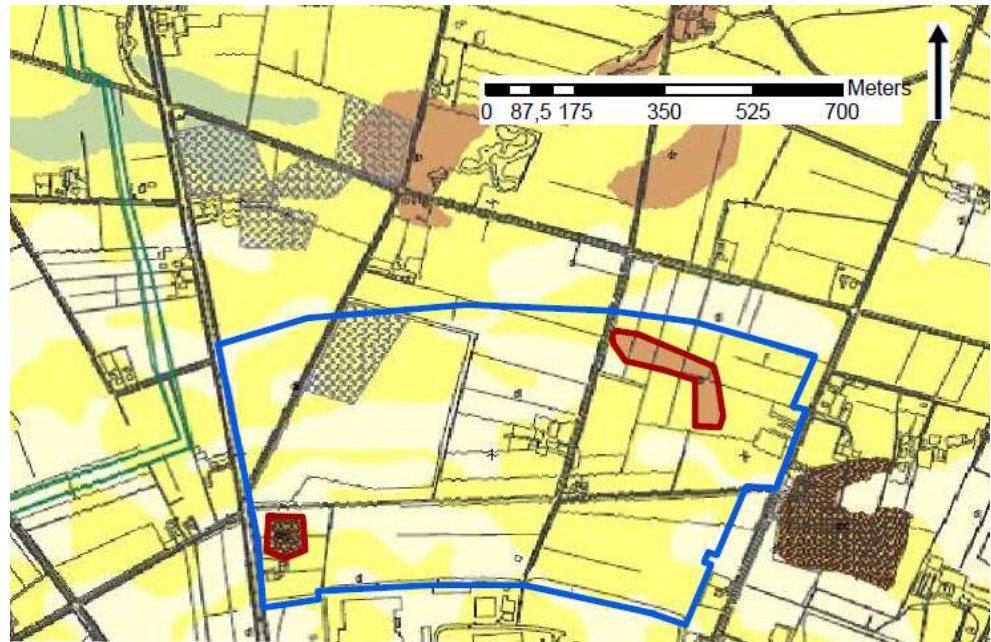
2.3

GEMEENTELIJKE ARCHEOLOGISCHE BELEIDSADVIESKAART

Op de gemeentelijke verwachtingskaart (afbeelding 2.1) ligt het plangebied (blauw omlijnd) overwegend in een zone met een lage archeologische verwachting (comm. J.A.M. Oude Rengerink, het Oversticht). Op twee locaties is sprake van een hoge verwachting (rood omlijnd). Het noordoostelijke terrein betreft een dekzandrug; het zuidwestelijke deel betreft een dekzandkop, waarop een plaggendek is aangebracht.

Afbeelding 2.1

Uitsnede uit de gemeentelijke verwachtingskaart. Het plangebied is blauw omlijnd. De onderzoeksgebieden zijn rood omlijnd.

Hogere locaties in het landschap – zoals de hier aangegeven dekzandrug en –kop, waren beter ontwaterd dan de omgeving en daardoor beter geschikt voor landbouw.

2.4

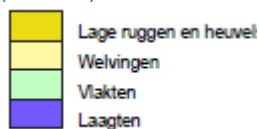
GEOMORFOLOGIE

Het oostelijke onderzoeksgebied ligt overwegend op een dekzandrug¹ (zie afbeelding 2.2); het westelijke plangebied ligt in een relatief hooggelegen vlakte van een grondmore, al dan niet met welvingen en bedekt met dekzand.

¹ De begrenzing van de onderzoeksgebieden is gebaseerd op de gemeentelijke verwachtingskaart. De archeologische verwachting van deze gemeentelijke kaart is voor een belangrijk deel gebaseerd op een meer gedetailleerde geomorfologische kaart, waarop de begrenzing van de dekzandrug is aangepast.

Afbeelding 2.2

Geomorfologische kaart
(1:50.000).

Dekzandruggen zijn relatief hoge, goed ontwaterde delen in het landschap. Vanwege de goede ontwatering werden vaak voor landbouwdoeleinden en als vestigingslocatie gebruikt. De grondmorene is een restant van de voorlaatste ijstijd (Saalien), toen dit deel van Nederland was bedekt met ijs. Het ijspakket heeft een dikke laag van keileem, stenen en grind achtergelaten, die in de laatste ijstijd bedekt raakte met een dikke laag dekzand. Afhankelijk van de dikte van dekzandlaag is dit gebied al dan niet geschikt geweest voor landbouw of bewoning.

2.5

BODEMKAART

Op de bodemkaart zijn (veld)podzolbodems en bekeerdgronden (kalkloze zandgronden) aangegeven (afbeelding 2.3). Veldpodzolbodems zijn onder vochtige omstandigheden ontstaan, vaak als restant van een heideontginning. Bekeerdgronden zijn hier de restanten van oude beeklopen. Beide bodemtypen duiden op relatief vochtige omstandigheden, die niet bijzonder geschikt zijn voor menselijke bewoning of landbouwactiviteiten.

Afbeelding 2.3

Bodemkaart (1:50.000)

- Podzolgronden
- Kalkloze zandgronden

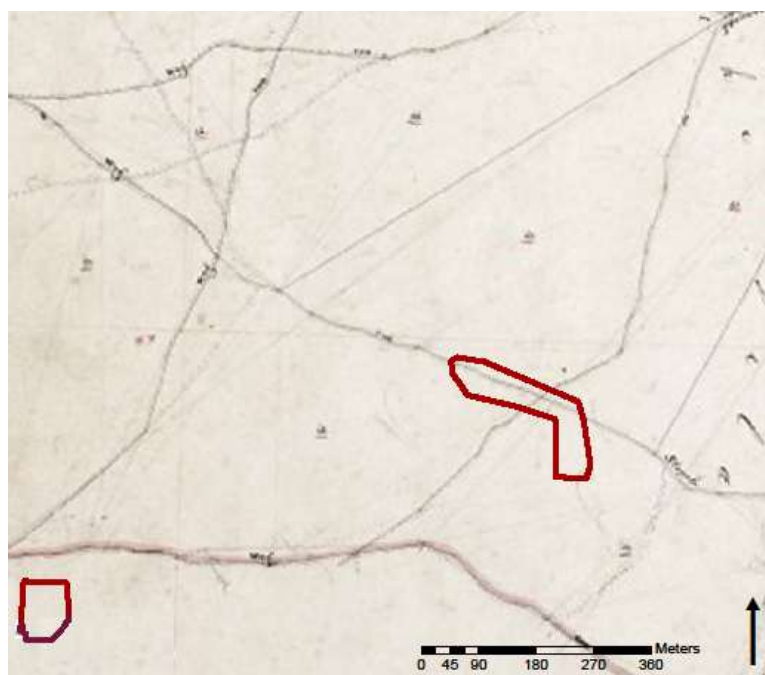
2.6

HISTORIE

Het huidige stratenplan in het plangebied is rond 1890 aangelegd. De onderzoeksgebieden zijn onbebouwd gebleven. Het gebied is tot in de vorige eeuw een woest heidegebied geweest, met diverse moerassige plekken. Over het westelijke onderzoeksgebied (dekszandheuvel) liep een kruising tussen twee (onverharde) wegen. Het traject van de huidige Hengelsestraat was in 1811 reeds als verharde weg aangeduid.

Afbeelding 2.4

Uitsnede uit de kadastrale kaart (minuutplan) uit 1811-1832. De locatie van de plangebieden (rood) zijn met behulp van georeferentie aangegeven.

Afbeelding 2.5

Uitsnede uit de Topografisch Militaire Kaart (34-2rd) uit 1830 – 1850. De locaties van de plangebieden (rood) zijn met behulp van georeferentie geplaatst.

Op afbeelding 2.5 is goed te zien dat het oostelijke plangebied op een dekzandrug ligt, die de scheiding vormt tussen twee drassige gebieden. Op deze kaart loopt de zandrug in oostelijke richting door. De geomorfologische kaart (afbeelding 2.2) geeft op ongeveer deze locatie een hoge rug aan (4K14) aan (relatief hoogteverschil 1,5 – 5 m), versus de wat noordelijker gelegen minder hoge dekzandrug (3K14) met een relatief hoogteverschil van 0,5 – 1,5 m). Niet voor niets is waarschijnlijk juist op de droogste, best begaanbare locatie een weg ontstaan. Over het westelijke onderzoeksgebiedje voerde eveneens een (onverhard) pad, dat in zuidelijke richting door een aangrenzend drassig terreintje liep. De diverse veldtoponiemen zijn eveneens een aanwijzing voor de nog onontgonnen status van het plangebied. Het toponiem 'maat' in het oostelijk gelegen *veldmaat* en *veldmaterveld* heeft vanouds de betekenis van grasland. Graslanden werden (periodiek) als weidegrond gebruikt of werden gemaaid. Typisch voor madevelden was de hoge vochtigheid - met name in de winter - waardoor dit bodemtype voor weinig andere gebruiksdoelen geschikt was.

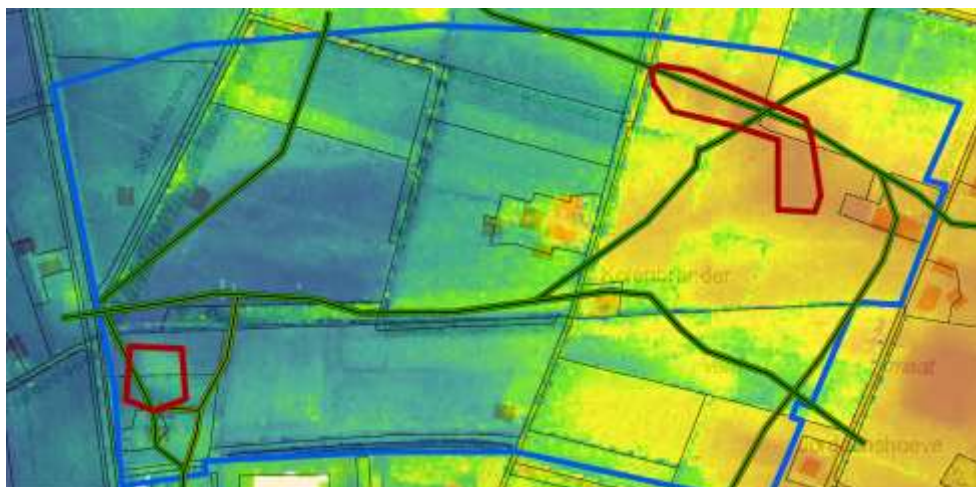
2.7**ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND (AHN)**

Op het AHN is te zien dat de plangebieden – conform het beeld dat op de gemeentelijke verwachtingskaart is geschetst – relatief hooggelegen zijn (rood is hoog – blauw is laag). De begrenzing van de noordoostelijke dekzandrug op de gemeentelijke kaart is te klein aangegeven; de dekzandrug lijkt zich op het AHN in vrijwel alle richtingen verder uit te strekken. De rug in het zuiden van dit plangebied, zoals die op de topografisch militaire kaart (afbeelding 2.5) is aangegeven, wordt niet ondersteund door het AHN.

Afbeelding 2.6

AHN van het plangebied met oude wegenpatronen. De onderzochte gebieden zijn rood omlijnd.

- oude_wegenplan
- plangebied_stepeleveld

Indien het oude wegenpatroon van afbeeldingen 2.4 en 2.5 op het AHN geprojecteerd wordt, blijkt dat deze meestal over de hogere delen van het landschap voeren. In de zuidoostelijke hoek van het plangebied blijkt eveneens een dekzandrug voor te komen. Het zuidwestelijke plangebied toont zich als een geringe verhoging in het landschap.

2.8

WAARNEMINGEN, AMK-TERREINEN, VONDSTMELDINGEN EN ONDERZOEKSMELDINGEN

In het plangebied en in een zone van 500 m rondom het plangebied bevinden zich geen AMK-terreinen, waarnemingen of vondstmeldingen. Het dichtstbijzijnde bekende archeologische object betreft vondstmelding 417787, dat aan het licht is gekomen tijdens een in augustus 2011 uitgevoerd archeologisch booronderzoek (onderzoekmelding 47993). Archis bevat geen nadere informatie omtrent deze vondst.

Het noordwestelijk deel van het plangebied is onderzocht door middel van een verkennend booronderzoek (Archeologische Rapporten Oranjewoud 2009/143; onderzoekmelding 37500). Tijdens dit onderzoek, dat zich tot ver voorbij het plangebied uitstreckte, zijn resten van vuursteenvindplaatsen aangetroffen. Het toen uitgevoerde bureauonderzoek heeft uitgewezen dat het betreffende tracé de circumvallatielinie van Groenlo doorsnijdt, alsmede enkele laatmiddeleeuwse boerderijerven. Op deze locaties is nader archeologisch onderzoek aanbevolen. Voor wat betreft het overige deel van het betreffende plangebied (vermoedelijk inclusief het plangebied dat in onderhavig onderzoek is bestudeerd) zijn geen vindplaatsen aangetroffen en werd vrijstelling geadviseerd.

HOOFDSTUK

3

Conclusies, verwachting
en aanbevelingen**3.1****CONCLUSIES**

Het gebied kent zeer weinig archeologische vindplaatsen. In het verre verleden werd het plangebied waarschijnlijk doorsneden door een aantal kleine waterloopjes. Het bodemtype en de geomorfologie van het gebied wijzen uit dat het plangebied vochtig was en daardoor niet bijzonder geschikt voor landbouw en bewoning. Dit beeld wordt bevestigd door de geraadpleegde oude kaarten, waaruit blijkt dat het gebied tot ongeveer 1900 vrijwel onontgonnen en onbewoond was. Slechts een aantal onverharde wegen leidden door het plangebied.

Op twee locaties in het plangebied worden archeologische waarden verwacht. Dit betreft een dekzandrug in het noordoostelijke deel van het plangebied en een dekzandkop met een plaggendek in het zuidwestelijke deel van het plangebied.

Op de locatie van het noordoostelijke onderzoeksgebied is op oude kaarten een duidelijke verhoging aangegeven, die redelijk accuraat correspondeert met de locatie waar op de gemeentelijke verwachtingskaart een dekzandrug is aangegeven. Op het AHN is deze dekzandrug echter wat omvangrijker. Op de geraadpleegde oude kaarten is een aantal inmiddels verdwenen (onverharde) paden aangegeven, die ook door de onderzoeksgebieden liepen. Op de locatie van het zuidwestelijke onderzoeksgebied is eveneens een pad aangegeven. Op oude kaarten grenst dit gebied aan een drassige zone; er zijn geen indicaties waaruit afgeleid kan worden dat het hier om bouwland gaat. In dit stadium moet betwijfeld worden of het hier inderdaad om bouwland met een plaggendek gaat. In het algemeen blijven bouwlanden, zeker als er reeds een plaggendek aanwezig is, tot in de vorige eeuw in gebruik als akkerland.

3.2**VERWACHTING**

Vanwege het ontbreken van bekende archeologische vindplaatsen is het moeilijk een specifieke verwachting van de beide plangebieden aan te geven. In het algemeen zijn hoger gelegen delen, zeker in een moerassig gebied in de nabijheid van beken, favoriete vestigingslocaties geweest van jagers/verzamelaars (laat-paleolithicum – vroeg-neolithicum). Resten uit deze perioden kunnen dan ook op beide onderzoeklocaties worden verwacht. Het gaat daarbij meestal om bewerkt vuursteen en houtskoolconcentraties, die zich meestal vlak onder het maaiveld of eventuele bouwvoor bevinden. Aangezien deze resten vlak onder het maaiveld voorkomen, staan ze bloot aan moderne landbouwingrepen (mestinjectie/ploegen) waardoor met verstoring is te rekenen.

Ook landbouwers (vanaf het midden-neolithicum tot in de nieuwe tijd) kunnen worden verwacht, al zijn er geen aanwijzingen dat de onderzoeksgebieden in de nieuwe tijd als zodanig in gebruik waren. Het ontbreken van een plaggendeek is niet per se een indicatie dat het terrein nooit als bouwland gebruikt is; er zijn ook andere manieren om de bodemvruchtbaarheid op peil te houden. Resten van bewoning uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd worden niet verwacht. Aan te treffen resten bestaan uit aardewerk, houtskool en eventuele grondsporen (paalkuilen, greppels en dergelijke). Ook deze bevinden zich vlak onder het maaiveld of bouwvoor. Grondsporen kunnen echter nog tot op grote diepte worden aangetroffen.

HOOFDSTUK

4 Veldonderzoek

4.1**OPZET**

Het veldwerk is uitgevoerd in november 2011. Er is conform de richtlijnen van de KNA 3.2 gewerkt. Alleen het zuidwestelijke deelgebied (plaggendek) kon onderzocht worden door middel van verkennend booronderzoek. Voor het noordoostelijk deel (dekzandrug) is geen betredingstoestemming verkregen.

In het zuidwestelijke onderzoeksgebied zijn in totaal tien boringen gezet in een boorgrid van 30x25 m. Dit is in afwijking van het plan van aanpak, waarin zes boringen in een grid van 40x50 m werden voorgeschreven. In het veld werd besloten een intensiever boorgrid aan te leggen, omdat hiermee de hoogste locaties (meestal de archeologisch meest relevante locaties) in het micro-reliëf beter konden worden onderzocht.

Voor het veldonderzoek zijn een zandguts en een edelmanboor met een boordiameter van 7 cm gebruikt. Naar aanleiding van het verwachtingsmodel is gezocht naar de aanwezigheid van een intact bodemprofiel. Relevante lagen zijn gezeefd op archeologische indicatoren op een zeef met een maaswijdte van 4 mm.

4.2**RESULTATEN ZUIDWESTELIJK ONDERZOEKSGBIED (PLAGGENDEK)**

De boorpuntenkaart is weergegeven in bijlage 1; de boorstaten worden in bijlage 2 beschreven. De dekzandrug is nog als verhoging in het landschap zichtbaar.

De boringen op de toppen van de dekzandrug tonen een bodemprofiel bestaande uit een bouwvoor van ongeveer 20 cm, meestal gevolgd door de C-horizont van matig fijn, matig siltig, licht geel zand. Op enkele locaties zijn tussen bouwvoor en C-horizont restanten van een moerige laag aangetroffen.

Op basis van de boringen kan worden bevestigd dat hier een dekzandkop ligt. Een plaggendek op deze dekzandkop is evenwel niet aangetroffen. Het verwachtingsmodel van de bureaustudie kan daarmee worden bevestigd. Archeologische indicatoren zijn evenmin gevonden. Sporen van een (verharde) weg over de dekzandrug zijn evenmin aangetroffen.

4.3**INTERPRETATIES ZUIDWESTELIJK ONDERZOEKSGBIED (PLAGGENDEK)**

De overgang van de bouwvoor naar de C-horizont wijst erop dat de dekzandrug in de vorige eeuw waarschijnlijk deels geëgaliseerd is, ondanks dat deze nog als verhoging in het landschap zichtbaar is; het vrijgekomen zand kan daarbij gebruikt zijn voor bodemverbetering van het omliggende, oorspronkelijk drassige terrein dat de dekzandrug in het verleden omringde. Waarschijnlijk bestaat de huidige bouwvoor op de restant-moerige laag voor een groot deel uit dit afgetopte zand. De moerige laag is een restant van

het veen dat hier oorspronkelijk groeide. Het veen is tegenwoordig vrijwel verdwenen, opgegaan in de bouwvoor en/of door ontginning en inklinking verdwenen. Aangezien de oorspronkelijke top van de dekzandrug is verdwenen, zijn hier geen archeologische resten meer te verwachten.

4.4

AANBEVELINGEN

Noordoostelijke onderzoeksgebied (dekzandrug)

Aanbevolen wordt dit onderzoeksgebied door middel van een IVO-verkennende fase te onderzoeken, zodra er betredingstoestemming is.

Zuidwestelijke onderzoeksgebied (plaggendek)

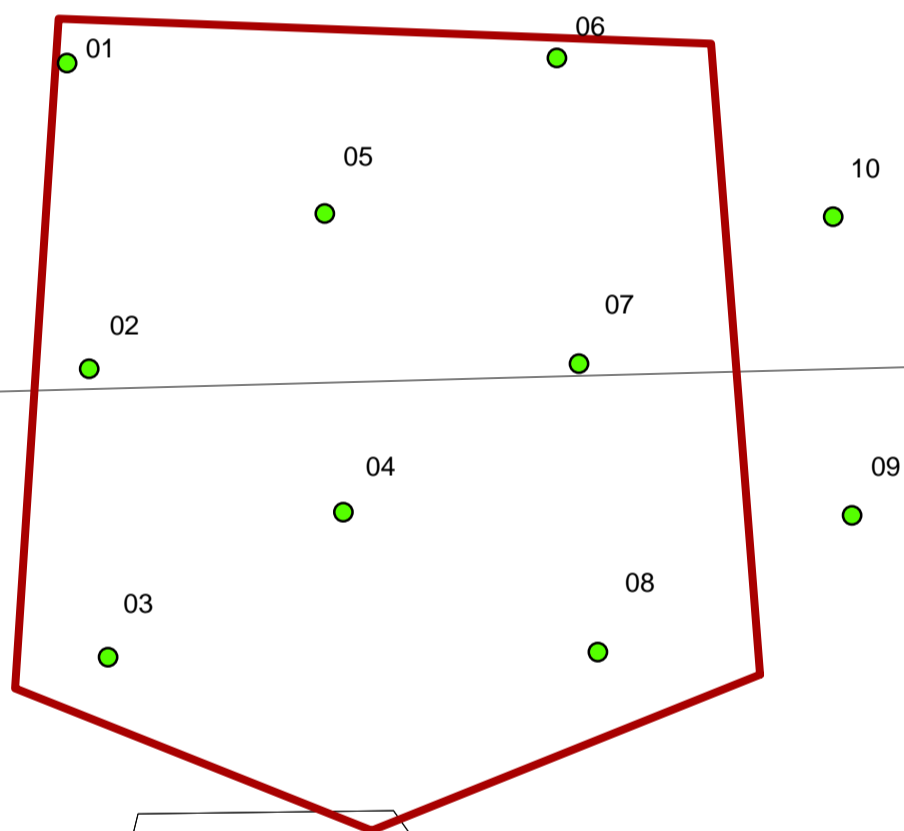
Aanbevolen wordt dit gebied vrij te stellen van archeologisch onderzoek. Er zijn geen redenen aan te nemen dat hier een plaggendek heeft gelegen en de aanwijzing als zodanig op de gemeentelijke verwachtingskaart berust waarschijnlijk op een misverstand. Het betreft een grotendeels afgetopte dekzandkop, waarop geen intacte archeologische waarden meer zijn te verwachten.

De implementaties van deze aanbeveling is afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag, de gemeente Haaksbergen, hierin vertegenwoordigd door drs. J.A.M. Oude Rengerink, regio-archeoloog van Het Oversticht. Wanneer bij de uitvoering onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij het bevoegd gezag, de gemeente Haaksbergen.

Deze meldingsplicht is conform art. 53 Monumentenwet 1988: *Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij Onze minister. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.*

BIJLAGE 1 Boorpuntenkaart

Boorpuntenkaart

Legenda

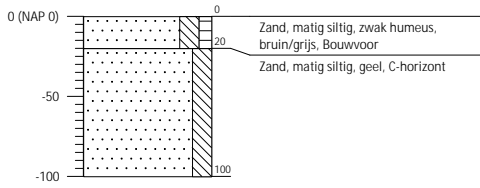
- plangebied Plaggendek
- boorpunt met nummer

BIJLAGE 2 Boorstaten

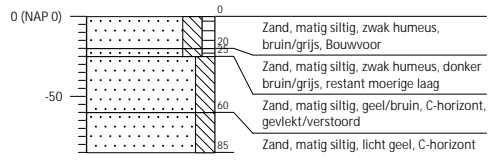
Stepelerveld Haaksberg

Boorstaten

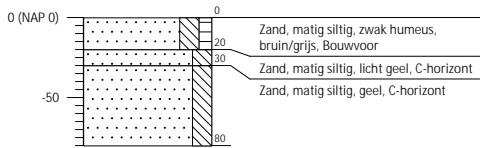
Boring: 1

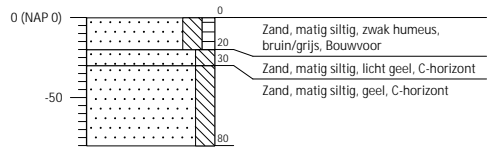
Boring: 2

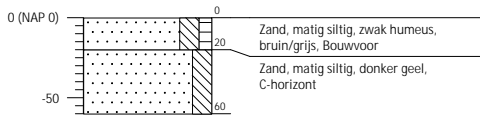
Boring: 3

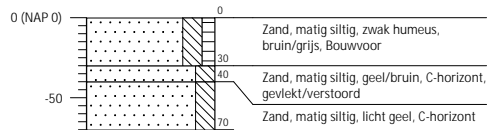
Boring: 4

Boring: 5

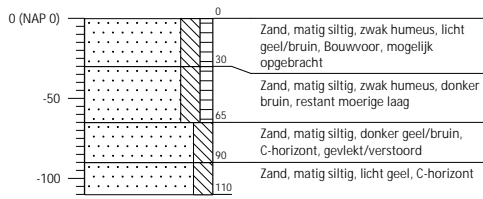
Boring: 6

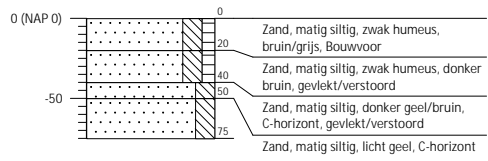
Stepelerveld Haaksberg

Boorstaten

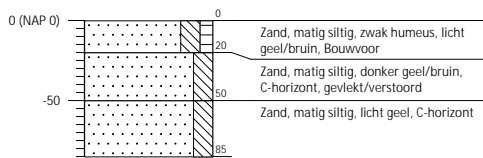
Boring: 7

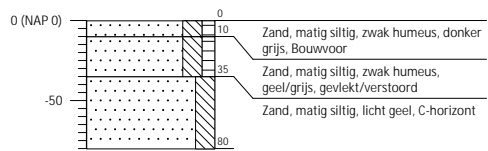
Boring: 8

Boring: 9

Boring: 10

Colofon

ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN INVENTARISEREND VELDONDERZOEK (IVO) - VERKENNENDE FASE STEPELERVELD HAAKSBERGEN

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Haaksbergen

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

drs. E.W. Brouwer bc.

GECONTROLEERD DOOR:

drs I.E. Benjamins

VRIJGEGEVEN DOOR:

drs. E.W. Brouwer bc.

16 november 2011

075847494:0.1

ARCADIS NEDERLAND BV

Het Rietveld 59a

Postbus 673

7300 AR Apeldoorn

Tel 055 5815 999

Fax 055 5815 599

www.arcadis.nl

Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.